

MANAGEMENT

Cash pooling má opodstatnění

Česká společnost může ze systému profitovat, nesmí jej však zneužít

V posledních letech jsou jednatele či členové představenstva nejen českých dceřiných společností s mezinárodním zázemím, ale i těch čistě českých firemních skupin stále častěji vyzýváni, aby se zapojili do vnitropodnikových cash poolingových struktur. To znamená, že budou každý den odvádět částky z bankovního účtu dceřiné firmy na účet centrální mateřské koncernové společnosti nebo sesterské v koncernu. Ty fungují jako banky, aniž by k tomu potřebovaly bankovní licenci v režimu tzv. zero balancing. Účty se také mohou vést pouze virtuálně, takzvaný notional cash pooling – žádné transfery neprovádějí. Mnoho jednatelů či členů představenstva je v rámci cash poolingů konfrontováno s požadavkem, aby byla mateřské společnosti poskytnuta nejen pasivní práva, nahlížet do bankovních účtů české společnosti, ale i aktivní – například provádět převody z jejich účtů.

SPOLEČENSKO-PRÁVNÍ OMEZENÍ

Cash pooling má opodstatnění. Ve firemní skupině se díky němu dosahuje optimální likvidity, její společnosti získávají při kladném zůstatku vyšší úroky, nebo v případě negativního salda platí nižší. Postupem času odpadly i dřívější problémy v oblasti devizového práva. Z českého hlediska fungují jako brzda jen transakční náklady. V mezinárodním kontextu nechvalně známé vysoké transakční poplatky, v důsledku čehož je notional cash pooling relativně běžný.

Je však třeba dbát na obvyklá společensko-právní omezení. Jednatel či člen představenstva by si tedy měl kvůli vlastní bezpečnosti obstarat v případě jakýchkoli problematických jednání včetně přistoupení k systému cash poolingů písemné pokyny od valné hromady. Pokud by však byly protiprávní, nesmí se jimi řídit. Podmínky by však měly odpovídat arms length principle – pravidlu, dle něhož musí úročení být na tržní úrovni.

POSTIHY

Povinnosti jednatele či člena představenstva vykonávat funkci s péčí řádného hospodáře se řídí zejména dle § 135 odst. 2 ve spojení s § 194 odst. 4 až 7 a § 196a obchodního zákona (OZ). Je-li sporné, zda jednatel či člen představenstva jednal s péčí řádného hospodáře, nese důkazní břemeno. To přirozeně neplatí pouze v případě přistoupení ke cash poolingům. Problémy se obvykle vyskytnou, pokud koncernu dojdou peníze a česká firma vydá finanční prostředky v rámci cash poolingů na nezajištěné půjčky platebně téměř neschopných a v zahraničí prakticky nedosažitelných sesterských společností nebo matek. Nebude-li český jednatel či člen představenstva pečlivě dohlížet na vývoj obchodů v rámci skupiny, požadovat nazpět vydané peníze nebo vyžadovat zajištění, vystavuje se nejen občanskoprávním, ale i trestněprávním postihům. Podaří se mu tím však efektivně urychlit ekonomickou katastrofu skupiny, což mu v období krize přinese ztrátu pozice.

Pokud jednatel či člen představenstva udělí třetí osobě neomezenou plnou moc k výběru

finančních prostředků, nejedná v zájmu své společnosti, ale třetí osoby. V důsledku neomezeného a nekontrolovatelného výběru finančních prostředků se firma může dostat do úpadku, což s sebou nese neomezenou odpovědnost statutárního orgánu vůči společnosti a následně i jejím věřitelům. Aktivní dispoziční práva k bankovním účtům by proto měla být poskytována osobám mimo skupinu obezřetně. Dispoziční rámec k nim by měl být omezený a účty pravidelně kontrolovány.

ZHODNOCENÍ SITUACE

Jak tedy jednat s finančním ředitelem ve Frankfurtu nebo v Londýně, který chce přimět k přistoupení ke cash poolingovému systému, ale existují pochybnosti? Po spolehlivé právní analýze navrženého systému – například zda lze s prostředky kdykoli disponovat, jaké jsou úrokové sazby či je-li možné v případě potřeby dostat peníze ze systému – je třeba zhodnotit finanční situaci koncernu. Nelze sice jako banky při poskytování půjčky požadovat rozsáhlou dokumentaci, ale přece jen je třeba být o leccems informován. Smlouvy s financující bankou mohou takový druh dohod zakázat.

Časté argumenty v praxi jsou i transakční náklady a měnová rizika při neustálé konverzi koruny a eura. Pokud je na jednatele či člena představenstva vyvíjen příliš velký tlak, může poukázat na možnou osobní odpovědnost orgá-

nů zahraniční společnosti vyplývající z českého koncernového práva – § 66a OZ – nebo navrhnout uzavření ovládací smlouvy, čímž je vytvořena společná odpovědnost s mateřskou společností. Pouze v tomto případě může mateřská společnost uplatňovat vliv i k tíži české firmy. Je také možné dosáhnout kompromisu pomocí flexibilnějších platebních lhůt v rámci koncernu, což je v praxi běžné. Česká dceřiná společnost bude stejně jako její sesterské firmy v zahraničí splácet závazky, pokud na to bude mít. Taktó však nelze dosáhnout všech předností optimálního cash poolingů.

OBEZŘETNOST JE NA MÍSTĚ

V konečném důsledku však jednatel nemůže prakticky vzdorovat legitimnímu přání zahraniční mateřské společnosti, nechce-li riskovat odvolání. Navzdory tomu musí právě v těchto neklidných dobách považovat i své koncernové společnosti za běžné dlužníky. Nebude-li se totiž skupině ekonomicky dařit a jednatelova firma se v důsledku insolvence mateřské společnosti dostane do úpadku, bude se on muset vypořádat s insolvenčním správcem a věřiteli jeho společnosti. A nepomůže mu ani slib odškodnění od mateřské společnosti.

Je tedy třeba doporučit velkou obezřetnost statutárních orgánů společnosti při vstupu do systému cash poolingů. A dodat, že i česká společnost může ze systému profitovat, nesmí jej však zneužít. ■

ARTHUR BRAUN
advokát a partner,
advokátní kancelář
bpv Braun Partners

INZERCE

Ivan Lendl

Björn Borg

Mats Wilander

Miloslav Mečíř

Karel Nováček

5. 11. 2010
Ostrava - ČEZ aréna

Advantage
tennis

vstupenky: www.ticketportal.cz

